

Štát a spoločnosť by nemali mať záujem o nekritických sudcov. Takto formuloval Nemecký spolkový správny súd vo svojej judikatúre princíp realizácie slobody prejavu sudcov

- CZ24 News | 28. listopadu 2022

Členka Súdnej rady SR a sudkyňa Krajského súdu v Bratislave JUDr. Dana Jelinková Dudzíková reaguje na snahu Súdnej rady limitovať slobodu prejavu sudkýň a sudcov v nadväznosti na list sudcu Patrika Števíka, ktorý prezidentku SR Zuzanu Čaputovú obvinil z podpisovania rozsudkov smrti pre demokraciu a právny štát a jej neustálych útokov na slobodu prejavu, šírenie a tolerovanie nenávisti a zloby voči ľuďom, ktorí nezdieľajú jej hodnotové nastavenie.

Na zasadnutí Súdnej rady SR dňa 15.11.2022 bol predložený návrh piatich členov Súdnej rady SR: Katarína Javorčíková, Peter Bebej, Eva Mišíková, Lucia Berdisová, Andrej Majerník a Lajos Mészáros, týkajúci sa nasledovnej zverejnenej výzvy sudcu Patrika Števíka.

„Vážená Zuzana Čaputová, využívajúc sokratovský odkaz slobody prejavu sa ohradzujem voči Vaším slovám ako človek, občan Slovenskej republiky a aj ako sudca. Už dva roky pevnou rukou, v ktorej stískate totalitné pero, podpisujete rozsudky smrti pre demokraciu, právny štát, nezávislosť súdnej moci, ľudské práva a suverenitu Slovenskej republiky. Robíte tak pod zámienkou solidarity, slušnosti a zodpovednosti.

V skutočnosti však šírite či tolerujete nenávisť a zlobu voči ľuďom, ktorí nezdieľajú Vaše hodnotové nastavenie. Legendárne sú Vaše útoky na slobodu prejavu. Podporujete nenávisťné prejavy voči občanom Slovenskej republiky, ktorí sa slobodne rozhodli nezaočkovať, ktorí nenaskočili na Vašu vojnovú rétoriku popierajúcu základné geopolitické zákonitosti a podporujete rozklad právneho štátu útokmi na súdnu moc spochybňovaním súdnych rozhodnutí tak, ako ste to urobili aj vo svojej reakcii na odsúdeniahodnú tragickú smrť dvoch mladých ľudí.

Súdnu moc zbavujete nezávislosti podpisovaním zákonov, ktoré popierajú princípy právneho štátu a obchádzajú legislatívny proces. Vyzývam Vás, aby ste sa prestali správať v úrade prezidenta ako aktivista šíriaci nenávisť medzi občanmi Slovenskej republiky a útočiť na súdnu moc a rozhodnutia súdov len preto, že sa snažíte zakryť svoj podiel viny za napätú a nedôstojnú situáciu v našej krajine plnú nenávisti. Jej dôsledkom je radikalizácia spoločnosti a úbytok tolerancie a pochopenia.

Jej plodom je aj verejný lynč sudcu JUDr. Mareka Fila za to, že ako profesionál nepodľahol verejnému tlaku a rozhodol podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia. Nič na tom nemení ani odlišný názor druhoinštančného súdu. Zuzana Čaputová, svojím aktivistickým konaním a ambíciou perzekvovať Generálneho prokurátora SR, lebo sa nespráva podľa Vašich predstáv, opäť len vedome radikalizujete spoločnosť a podnecujete určitú skupinu občanov Slovenskej republiky k nenávisti a atakom.

Ďalej Vás vyzývam, aby ste prestali šíriť vojnovú propagandu a ako hlava štátu sa zasadili za odstránenie rozporov, ktoré viedli k tragickému vojnovému konfliktu na Ukrajine. Prestaňte prenasledovať ľudí, ktorí odsudzujú vojnovú agresiu na Ukrajine, ktorí sú úprimne na strane mieru a zároveň sa pýtajú na príčiny konfliktu. Iba pochopením príčin sa v budúcnosti môžeme vyhnúť opakovaniu vojenských agresí a stratám na ľudských životoch. Som občan Slovenskej republiky a nie je mi jedno akú krajinu odovzdáme našim potomkom.

Aj Vaša nezrelá predstava o riešení konfliktu na Ukrajine eskaluje napätie a radikalizuje našu spoločnosť tým, že ožobračuje občanov Slovenskej republiky, ohrozuje mierový život v našej krajine a prenasleduje ľudí s odlišným názorom. Ako prozápadne orientovaný človek, ktorý si ctí 2500 ročný európsky filozofický, náboženský, politický a morálny odkaz na Vás apelujem, aby ste hľadali mierové riešenie za rokovacím stolom a nie na bojisku, na ktorom zomierajú desaťtisíce Európanov.

Ontologická núdza, v ktorej sa ocitla európska spoločnosť sa nesmie riešiť nenávisťou, zbraňami a obeťami na ľudských životoch, ale návratom ku koreňom európskej kultúry. Návrat k Platónovej starostlivosti o dušu, ktorá tvorí jadro európskej identity, je zároveň návratom k mieru, ľudskej dôstojnosti, intelektualizmu a k uspokojivej životnej úrovni.

Tak ako sa stal dialóg a zdravý rozum tvorcom európskych hodnôt založených na ius naturale, tak len dialóg ako priestor pre hľadanie pravdy môže uspokojivo previesť Európu cez úskalia dnešných dní.

S pozdravom Patrik Števík“

Vyššie uvedení členovia Súdnej rade navrhli, aby Súdna rada Slovenskej republiky poverila Stálu etickú komisiu vypracovaním návrhu stanoviska k interpretácii Zásad sudcovskej etiky, ktoré by bližšie vymedzilo limity slobody prejavu sudkyň a sudcov (*a hodnoty, ktoré je potrebné vážiť*) vo vzťahu k vyjadreniam priamo adresovaným verejným funkcionárom v situáciách, ak sa týkajú otázok justície a ak sa otázok justície netýkajú, ak ide o skutkové alebo naopak hodnotiace súdy, ak ide o kritiku alebo naopak o ocenenie, v kontexte frekvencie vyjadrení, resp. angažovanosti sudkyne alebo sudcu, v kontexte špecifických požiadaviek na formu (*ak také existujú*), v kontexte dôvodov a motívov takýchto vyjadrení, pričom špecifická pozornosť bude venovaná interpretácii preváženia slobody prejavu nad povinnosťou zdržanlivosti, ak je ohrozená demokracia a právny štát.

Kedy sa daný dôvod ústupu zdržanlivosti aktivuje? Možno poskytnúť príklady, kedy sa aktivoval a kedy sa napriek domáhaniu sa zo strany sudkyne alebo sudcu neaktivoval?

Vo vzťahu k sudcovi Števíkovi je vhodné pripomenúť, že patril k sudcom, ktorí v roku 2021 v rámci komunikačnej platformy sudcov [Sudnamoc.sk](https://sudnamoc.sk) verejne upozornili, že výkonná a zákonodarná moc sa pri komentovaní rozhodnutí sudcov musí vyhnúť kritike, ktorá by podkopala nezávislosť a dôveru verejnosti v súdnictvo a mala by sa zdržať akéhokoľvek konania, ktoré by mohlo spochybniť ich ochotu dodržiavať rozhodnutia sudcov, okrem zámeru podať opravný prostriedok.

Neprijateľné sú také verejné prejavy predstaviteľov právnických povolání, ktoré podkopávajú autoritu, nezávislosť a dôveru verejnosti v súdnictvo, ako aj nenávisťné prejavy či osobné útoky na predstaviteľov súdnej moci za výkon ich rozhodovacej činnosti.

Kauza Števík otvára viaceré trináste komnaty. Okrem definovania parametrov slobody prejavu (čo bude predmetom konania na Súdnej rade), naráža táto kauza aj na porovnanie so zahraničím, ako aj na otázku, či k hodnoteniu slobody prejavu sudcov na Slovensku nedochádza selektívne.

Ako sa so slobodou prejavu sudcov vysporiadali v zahraničí? V Nemecku sa zamerali na politický kontext prejavu sudcov a prokurátorov. Napríklad išlo o prípad (pred 30 rokmi), v ktorom hoci

nebola sudcovi uložená žiadna sankcia, jeho nadriadený sudca mu oznámil, že porušil svoju povinnosť. Dotknutý sudca bol jedným zo signatárov správy v novinách spolu s ďalšími 554 sudcami a prokurátormi.

Správa sa zaoberala blokovaním prístupu cesty smerujúcej ku skladisku rakiet na nemeckom území spravovanom Spojenými štátmi americkými. Blokáda bola uskutočnená sudcami. Správa kritizovala odsúdenie protestujúcich a vyjadrila solidaritu s odsúdenými sudcami. Disciplinárny súd Dolného Saska rozhodol, že správa vyjadrovala neprijateľný súhlas s nezákonným správaním protestujúcich. Text správy uvádzal, že blokáda predstavuje legitímne a zákonné konanie chránené slobodou prejavu.

Podľa disciplinárneho súdu nebolo dôležité, že správa bola zverejnená v novinách, ktoré čítajú predovšetkým vzdelaní ľudia, pretože títo neboli právnikmi, a preto boli ovplyvnitelní stanoviskom sudcov. Verejné ocenenie nezákonného správania kolegov bolo nezlučiteľné so služobnými povinnosťami sudcu. Disciplinárny súd Dolného Saska dospel k záveru, že sudca porušil svoje služobné povinnosti tým, že sa zúčastnil na politickej činnosti tohto druhu.

Nemecký spolkový ústavný súd vo vzťahu k slobode politického prejavu sudcov zdôraznil, že politické aktivity sudcov nesmú vyvolať dojem, že daný sudca nie je lojálny voči právnemu poriadku a neutrálny vo vzťahu k stranám pred súdom.

Rakúsky najvyšší súd v r. 1994 konštatoval, že dôvera verejnosti v súdnictvo je narušená, ak sudca tvrdí, že súdnictvo ako celok alebo niektorí sudcovia sú úplatní, odkazujúc na Charlesa Mauricea de Talleyranda: „*Súdnictvo je prostitútkou politiky.*“ Mimochodom, podobnú politickú rétoriku razí skupina sudcov, ktorá síce nemá právnu subjektivitu a nie sú oficiálnym stavovským združením sudcov, ale napriek tomu môžu voči verejnosti vyvolať svojim vystupovaním presne opačný klamlivý dojem.

Občas sa tlačia na jazyk otázky, aké iné tézy a témy okrem katastrofických scenárov o skorumpovanom celku vedia takíto sudcovia spoločnosti ponúknuť. Sú vyjadrenia o úplatnom súdnictve dodržiavaním prezumpcie nevinu a cestou k zvýšeniu dôveryhodnosti justície ako celku alebo len cestou k zvýšeniu mediálnej publicity osôb, ktoré takéto vyjadrenia verejnosti ponúkajú ako populisticky lúbivé slogany?

Aj jedna z navrhovateľiek kauzy Števík na Súdnej rade napísala v minulosti prezidentke Čaputovej otvorený list. Nie, nie je kritický voči pani prezidentke. Tón listu sa javí skôr oslavný, s prítomnou snahou votrieť sa do politickej priazne a verejnej pozornosti. Bez mandátu. Či takéto správanie má byť súčasťou mravnej výbavy sudcu, to nech si zodpovie každý sám.

Vo vyššie uvedenom kontexte potreby hlásania žiadúcich sloganov je azda na mieste uviesť, že som si všimla, že uchádzači o funkciu sudcu na pôde Súdnej rady, pokiaľ nemajú ten správny politický názor, ktorým je, že súdnictvo ako celok trpí korupciou a pokiaľ si dovoľia povedať iný názor, že ide o zlyhanie jednotlivcov, nedostanú hlas od politických hráčov na pôde Súdnej rady. Že by devalvácia prezumpcie nevinu na pôde ústavného orgánu sudcovskej legitimacy a ukážka neakceptácie kritického myslenia u sudcov, ktorí vstupujú do systému?

Záverom ponúkam dva príklady odlišného hodnotenia slobody prejavu sudcu v Slovenskej republike z nedávnej minulosti. Jeden bol hodný potrestania a druhý nie. Kolega Šamko sa verejne kriticky vyjadril k uzneseniu o vznesení obvinenia jedného zo sudcov v kauze Búrka, pričom uviedol svoj odborný názor vrátane odkazu na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva.

Za takto realizovanú slobodu prejavu bol potrestaný predsedom Súdnej rady SR Jánom Mazákom

napomenutím, voči ktorému podal opravný prostriedok. Kolegyňa Záleská zo Špecializovaného trestného súdu nielenže nebola potrestaná za prirovnanie obžalovaného k psovi počas výkonu funkcie sudcu, ale dokonca našla pochopenie u vedenia tohto súdu, ktorý uviedol citujem, že „*razancia zákroku a použitá ilustrácia mala podľa Špecializovaného trestného súdu obžalovanému lepšie porozumieť vzniknutej situácii a nevyhnutnosti riešenia zvolenou formou, ako aj náležite mu ozrejmiť pozície jednotlivých subjektov, ich práva a povinnosti.*“

Úplne inak sa na to pozeral Najvyšší súd SR, ktorý uviedol, že uvedené prirovnanie je nevhodné, neúčtivé a nerešpektujúce vážnosť inštitúcie, v ktorej sudkyňa pôsobí. Napriek uvedenému pohľadu najvyššieho súdu, takéto vyjadrenie sudkyne ostalo bez povšimnutia a na pôdu etickej komisie a Súdnej rady sa nedostalo a osobitne nevyrušilo ani predsedu Súdnej rady SR Jána Mazáka.

Ohľadom selektívnej tolerancie realizácie slobody prejavu sudcu sa logicky natískajú otázky, či v Slovenskej republike má neetické správanie sudcu voči obžalovanému kvalitatívne iný rozmer, chránený osobitnou imunitou. Ak áno, tak si zodpovedzme, prečo tomu tak je. Pretože v našej spoločnosti neexistuje kastovanie, ani nadľudia (politici) či podľudia (obžalovaní, obvinení) a nemali by existovať ani nadsudcovia a podsudcovia.

Každopádne, [kauza Števík](#) podnietila viacerých zástupcov odbornej verejnosti k zaujatiu stanoviska, vrátane bývalej dlhoročnej zástupkyne SR pred Európskym súdom pre ľudské práva.

Na vyriešenie kauzy Števík si budeme musieť pár mesiacov počkať, pričom cesta k dopracovaniu stanoviska bude určite podnetná. A možno sa počas tejto cesty dozvieme o stave justície (a kauzách zamietnutých pod koberec) viac ako sa pôvodne zamýšľalo.

Napríklad mňa osobne by zaujímalo, ako je posttotalitný štát východného bloku vzdialený všeobecnému princípu realizácie slobody prejavu sudcov, ktorý formuloval vo svojej judikatúre Nemecký spolkový správny súd, a síce, že štát a spoločnosť by nemali mať záujem o nekritických sudcov.

Záverom dávam do pozornosti, že dianie na zasadnutiach Súdnej rady SR je transparentne monitorované v podobe citácií zvukového záznamu a postrehov členky Súdnej rady Ayše Pružinec Eren zverejňovaním na stránke [Sudnamoc.sk](#).

Autor: Dana Jelinková Dudzíková – sudkyňa správneho kolégia Krajského súdu v Bratislave a členka Súdnej rady SR zvolená sudcami. V minulosti pôsobila 18 rokov ako advokátka. Svoju advokátsku činnosť vykonávala najmä ako advokát prvého kontaktu. Profesionálne sa zameriavala na pomoc osobám v exekúcii a s osobným bankrotom. Niekoľko rokov poskytovala bezplatne právnu pomoc. Okrem advokátskej práce vykonávala aj správcovskú činnosť. V roku 2012 bola zapísaná do zoznamu frankofónnych advokátov vedeným Veľvyslanectvom Francúzskej republiky v Bratislave. Od toho obdobia poskytovala právnu pomoc aj občanom Francúzskej republiky a spolupracovala v týchto veciach so zložkami francúzskeho justičného systému. Sudkyňa Dana Jelinková Dudzíková hovorí anglicky a francúzsky.

[Zdroj](#)